

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Елена В. Ставрова, „ЮЗУ „Н. Рилски“-Благоевград, Научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, професионално направление 3.8. Икономика,

Относно: Дисертационен труд на тема: „ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ВАЛУТНИЯ БОРД ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ НА БЪЛГАРИЯ“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед No 982 /03.07. 2020 г. на Ректора на ЮЗУ „Н. Рилски“-Благоевград.

Автор на дисертационния труд: Петър Бориславов Юруков

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Петър Бориславов Юруков за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ се състои от увод, три глави, заключение и използвана литература. Той включва 146 страници текст и справка за използваната литература, съдържаща 161 заглавия..

Считам, че **темата** на дисертацията е сполучливо избрана. Тя е актуална и има голяма научна и приложна значимост. Докторантът е обосновал много добре **значимостта на темата и нейната актуалност**. Ясно е открил проблемите, които се заема да реши. Темата е благодатна за докторска дисертация, поради това, че в българската наука тази проблематика и в такъв контекст на изложение е недостатъчно разработена. В същото време тя е много комплексна и сложна, и за разработването ѝ са необходими добра теоретична подготовка, високи аналитични способности и опит в извършването на научни изследвания. **Обектът** на дисертационния труд – валутният борд и икономическият растеж на България и **предметът** – ефектите на паричния съвет върху монетарните условия и икономическия растеж на България са актуални и уместно избрани в контекста на липсата на единно разбиране в научната литература за този специфичен начин за организация на паричната система на една държава и неговото отражение върху възможностите за постигане на икономически растеж в България.

Спазено е утвърденото изискване за дисертационен труд: точно и ясно е определена изследователската **теза**. Прецизно са представени основните

изследователски подходи и **методи**, включващи теоретично обобщаване, сравнителен анализ, дескриптивен анализ и оригинални иконометрични методи, допринасящи за доказване на тезата и изпълнение на изследователските намерения на докторанта.

Структурата на дисертацията е логически изградена и е подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на постигането на седем изследователски **задачи и цели**. Текстът е обогатен и сполучливо онагледен с таблици и фигури, които способстват за лесното му възприемане и вникване в същността на изследването.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В **глава първа** Борислав Юруков е направил успешен опит да изгради теоретичния фундамент за провеждане на изследването, като е поставил концептуалните основи за анализа, дефинирани са основните понятия по изследваната проблематика, осмислени са критично базови теории за ролята на паричния съвет като организационна форма на паричната система, представени са случаите на валутен борд по света като е направена критична оценка на резултатите за икономиката като цяло.

Във **втора глава** се провежда задълбочен дескриптивен анализ на конструктивните и инструментални специфики на българския паричен съвет в научни изследвания, посветени на опита на България. Оригинално е съпоставена организацията на българския валутен борд с тези на страни като Хонг Конг, Литва, Латвия, Аржентина и други с отчитане на спецификите на условията, които са предизвикали неговото въвеждане. Акцентирано е върху изследването на еволюцията в провежданите парични политики при паричните съвети от първо и второ поколение. Емпиричният анализ на възстановителните механизми на валутния борд, на детерминантите на паричното предлагане, е обоснован теоретично и изводите формулират основните факторни условия за реакция на екзогенни шокове. Възможностите за фискално и монетарно въздействие върху инфлацията органично допълват инструментите за дискреционна парична политика като са дадени конкретни успешни парични политики за стимулиращо развитие.

Трета глава е практико-приложна част от изследването, в която е проведен уникален по своята същност иконометричен анализ на въздействието на българския валутен борд върху икономическия растеж на България. За тази цел е точно избрана и определена система от показатели, построени са времеви редове и са подложени на

тестове за стационарност. Извършен е коинтеграционен анализ чрез теста на Йохансон, векторна авторегресия, приложени са Тестове за причинност по Грейнджър за краткосрочни и дългосрочни зависимости. Изведени са графики за доказване на връзката между целевите променливи и степента на реакция на фискалните и монетарни шокове.

Това ми дава основание да смятам, че работата, извършена от докторанта, показва добра теоретична подготовка, както и способността му да стига до научни обобщения. Разработеното във втора глава показва уменията на Борислав Юруков на основата на задълбочените си знания да генерира методически решения. Постигнатото в трета глава дава основание за извод по повод отличното познаване на анализирания обект и високите способности на докторанта за извършване на научно-практически изследвания и анализи с разнообразен характер и инструментариум.

По отношение на **представителността на данните**, изложени в труда може да се отбележи, че са с необходимата представителност и актуалност. Цитирането и позоваването на първичните литературни и справочни източници е коректно.

В **техническо отношение** дисертацията е отлично оформена. Балансирана е като обем в трите си глави. Качествата на таблиците и фигурите е на много високо ниво. Документационният материал е коректно изведен и изчерпателен. Стилът и езикът на изложение са на нужното равнище за дисертационен труд.

Оценка на автореферата

В резултат на задълбоченото ми запознаване с автореферата и със съдържанието на дисертационния труд достигнах до заключението, че:

1. Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията.
2. В съдържателно и структурно отношение авторефератът напълно съответства на дисертационния труд. Той коректно отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от Борислав Юруков

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Според мен най-съществените приноси, постигнати в дисертационния труд, са следните:

1. Критичното осмисляне на изследванията, свързани с ролята на валутният борд във финансовата система, международният опит по прилагането на такава форма за организация с ясно дефинирани позитиви и негативи от това.

2. Ясно обвързване и обосноваване на ролята на паричния съвет с тази на икономическия растеж.

3. Открояване и анализ на трансмисионните механизми, чрез които паричния съвет може да оказва влияние върху икономическия растеж на България.

4. Разработване на оригинален иконометричен анализ на връзката „валутен борд - икономически растеж“ в България.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Внимателното ми запознаване с дисертационния труд ми дава основание да обобщя, че в него няма допуснати съществени пропуски, неточности или противоречия. Същевременно имам и два въпроса, които могат да бъдат отправни точки за бъдеща работа на докторанта.

1. Кои фактори предположиха този прекалено „дълъг живот“ на българския паричен съвет?
2. Възможни ли са ексцесии за икономиката и ако да - какви, след снемането на валутния борд като дисциплинираща мярка за икономиката в преход?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд е цялостно и добросъвестно научно изследване на значим и актуален научен проблем. Изследователските задачи успешно са изпълнени, а поставените изследователски цели - реализирани. Постигнати са научно-приложни приноси, които обогатяват научното знание и подпомагат практиката. Дисертационният труд заслужава положителна оценка и отговаря на изискванията за присъждане на исканата научна степен.

Всичко това ми дава основание с пълна убеденост да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на **докторант Петър Бориславов Юруков** образователната и научната степен **“Доктор”** в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

Дата: 13.08.2020

Благоевград

Изготвил становището:

Доц. д-р Елена Велкова Ставрова